

YABANCILARIN SINIR DIŞI İŞLEMİ VE HUKUKİ DEĞERLENDİRMESİ

DEPORTATION OF FOREIGNERS AND ITS LEGAL ASSESSMENT

Candan İLHAN*

ÖZ

Bir devletin ülkesi üzerindeki egemenlik hakkından kaynaklı olarak yabancıların ülkeye girmesi, ülkede bulunması ve ülkeden çıkışı konusunda düzenleme yapma ve karar verme yetkisi bulunmaktadır. Bu doğrultuda, yabancıların ülkede bulunmasının hukukiliği konusunda değerlendirme yapma ve hukuka aykırı bir durum tespit edildiğinde sınır dışı etme yetkisi de o ülkeye egemen devlete aittir. Bununla birlikte, henüz herhangi uluslararası bağlayıcı bir düzenlemede kendine yer bulamasa da özellikle son yüzyılda farklı temel hak ve hürriyetler çerçevesinde sığınma hakkı da kabul edilmeye başlanmıştır. Dolayısıyla, gerek uluslararası gerekse ulusal düzenlemelerle, devletin yabancıları kamu gücü kullanarak ülkesinden çıkarması da bazı sınırlara bağlanmıştır.

Yabancıların sınır dışı edilmeleri ile ilgili Türk hukukunda en direkt düzenleme, sınır dışı işleminin dayanmasının zorunlu olduğu genel sebepleri düzenleyen Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun m. 54 hükmüdür. Aynı Kanun'un m. 55 hükmünde ise, geri gönderme yasağı da dahil olmak üzere sınır dışı etme kararının alınamayacağı durumlar düzenlenmiştir. Sınır dışı işleminin anayasal boyutunda ise, herkese tanınan temel hak ve hürriyetlerin yabancılar

Makalenin GeliŐ Tarihi : 16.03.2023

Makalenin Kabul Tarihi : 17.07.2023

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/tcdanistay.9>

* İstanbul 10. İdare Mahkemesi Üyesi

candankilhan@gmail.com ORCID ID: 0009-0000-8796-3536

bakımından sınırlandırılmasının Anayasa'nın m. 16 hükmüne uygun olup olmadığına ilişkin değerlendirme yapılmaktadır.

AİHM içtihadında konuyla ilgili değerlendirme, AİHS'te düzenlenen yaşam hakkı, işkence yasağı, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı ve etkili başvuru hakkı kapsamında yapılmakta, hakkında özel bir düzenleme olmayan geri gönderme yasağı da bu hakların koruması altında değerlendirilmektedir. Anayasa Mahkemesi de AİHM içtihadına uygun olarak özellikle sınır dışı işleminde geri göndermeme ilkesini yaşam hakkı ve kötü muamele yasağı yönünden değerlendirmiş, Anılan Kanun'un ilgili maddelerinde de düzenlenen ilkenin, temel haklar yönünden uygulama şeklini de göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınır Dışı İşlemi, Yabancılar Hukuku, Geri Gönderme Yasağı.

ABSTRACT

A state has the right to regulate and decide on the subjects of entry, stay and exit of the foreigners that arising from the sovereign right on the realm. Accordingly, as well as the authority to assess the legality of the stay of the foreigners, the authority to deport in the presence of an illegality belongs to the sovereign state on the realm. However, it has not yet been present in an international binding regulation, especially in the recent times, the right to asylum has begun to be accepted in the frame of different rights. Therefore, the ejection of the foreigners by public force is bound to certain limits with either national or international regulations.

The most direct regulation in Turkish legislation on the subject of deportation of the foreigners is the article 54 of the Law on Foreigners and International Protection which regulates the general legal reasons that deportation process have to be based on. In the article 55 of the same legislation, the situations that deportation cannot be ordered including non-refoulement is regulated. Besides, in the constitutional dimension of the deportation, there has to be an assessment whether the process that limits the basic rights and freedoms for foreigners suits the article 16 of the Turkish constitution or not.

In the European Court of Human Rights case law, the subject is evaluated in the frame of the right to live, prohibition of future, right to

respect for private and family life and the right to an effective remedy which are regulated in the European Convention on Human Rights and non-refoulement that is not regulated distinctively is interpreted under the protection of these rights. Turkish Constitutional Court also evaluated the non-refoulement principle in the deportation in the direction of the right to live and prohibition of mistreatment in accordance with the ECHR case law and showed the principle's manner of application in the direction of basic rights.

Keywords: Deportation, Foreigners Law, Non-Refoulement.